

Tednik

Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 34.

V Ljubljani, 23. velikega srpana 1907.

XLVII. leto.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja vsak petek. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Posamezna številka 16 h. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Idriji. Naročnino prejema Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Za oznanila je plačati od dvostopne petit-vrste po 20 h, če se oznanilo tiska enkrat; po 18 h, če se tiska dvakrat, in po 16 h, če se tiska trikrat; če se večkrat tiska, znaten popust. Oznanila sprejema „Učiteljska tiskarna“. Priloge poleg poštnine 6 K.

Nekaj misli k skupščini v Radovljici.

I. Učitelji naj postanejo uradniki 8. — 11. činovnega razreda s povsem istimi pravicami do pokojnine, do raznih doklad, in tudi do — uniforme.

II. Učiteljice so enakopravne z učitelji. Proč s celibatom tovarišic! Proč pa tudi neopravičljiva mlačnost do skupnega dela!

III. Vsak slovenski učitelj in slovenska učiteljica mora biti član „Zaveze“ ter podpirati vsestransko njeno delovanje. Kdor ni član iz brezbriznosti ali celo nasprotstva, naj se ignorira vsepovsod.

IV. „Slomškarija“ je največja sramota slovenskega učiteljstva. Člani imenovanega protiučiteljskega društva ponižujejo, računajoč na momentani položaj v deželi, s svojim vedenjem napram duhovništvu samostojnost in ugled celokupnega učiteljstva. Ogibljimo se vsepovsod nevarnih pismonoš!

V. Delokrog krajnih šolskih svetov naj se zakonitim potom omeji. Proč s krajnimi šolskimi nadzorniki, proč s to, učiteljski ugled tako ponižujočo napravo. Učila naj preskrbujejo vsem šolam okrajni šolski sveti. Krajni šolski sveti naj nimajo nikake pravice do terno-predlogov.

VI. Proč s tajnimi kvalifikacijami! Proč z nadzorovanjem predpisanih verskih vaj! Proč s korporativnimi sprejemi raznih duhovniških avtoritet! Umazana eunja — predpodoba smrdljivega „Domoljuba“ — ki je vihrala za neke okrajne učiteljske skupščine na Gorenjskem s farovškega hleva — naj ostane v večnem spominu! Učiteljstvo naj skrbi, da se državni poslanec dr. Žitnik, ki s svojo imuniteto krije „Domoljubove“ lumparije, vsepovsod po deželi sprejema s primerno slovesnostjo.

VII. Srčna hvala zastopnikom učiteljstva v okrajnih šolskih svetih, ki se zavedajo svoje dolžnosti. Zahtevamo vsakoletnega poročila o delovanju! Kadar gre za krivično ali pa pretirano ustrahovanje učiteljstva, je uporabljati vse moči, tudi obstrukcijo, v korist prizadetega kolega. V okrajnih šolskih svetih morajo biti učitelji neustrašni, neuklonljivi zagovorniki. Kdor je lasten koristolovec, kdor je vdani kavalir navzgor — proč z njim!

VIII. „Zaveza“ naj nemudoma ukrene vse potrebno, da se bodo vršili že s prihodnjim šolskim letom redni večerni sestanki učiteljstva z učiteljskimi kandidati višjih letnikov. Ti večeri naj bi seznanjali prihodnje kolege naše s spretnim uradovanjem v šoli, poučili pa naj bi jih tudi o vsem, kar je učitelju nujno potreba vedeti za uspešno izvenšolsko delo. Kako se ustanovi

zadruga, posojilnica, bralno in pevsko društvo — vse to bi moral imeti učitelj v malem mezinecu. Učiteljska centrala v Ljubljani naj ima v pregledu na podlagi zanesljivih dat gospodarski in politički položaj vsake šolske občine. Ko bi absolvirani učiteljskiščenik dobil gotovo mesto, bi se ga seznanilo natančno z razmerami dotičnega kraja, ter mu lahko tudi nasvetovalo — vpoštevajoč lokalni položaj dotične šolske občine — kako in na kakšen način prispe najlažje do — zasnovanih smotrov.

Koroške šolske razmere.

(Glas s Koroškega.)

31. številko Vašega cenjenega lista sem čital z velikim zanimanjem in to zaradi člankov o koroških šolskih razmerah in o naši šolski družbi. Dajte, gospod urednik, da še jaz izpregovorim nekaj malega o tej zadevi. Mislim, da sem kot koroški učitelj v to poklican. Nečem obširneje razpravljati o notranji uredbi utrakvističnih šol; saj ste svoj čas prijavi v Svojem cenjenem listu vrlo inštruktiven članek, ki je izborno slikal vladajoči šolski sistem ter se o njem izrekla uničujoča sodba. Kdor pozna Prešernov Abecednik, ki služi na utrakvističnih šolah kot začetnica, ta se ne bo čudil, če izjavim, da je evropski škandal, da je v dvajsetem stoletju na ljudskih šolah v rabi taka knjiga. Skoro dve leti se začetniki ne učijo in ne čitajo nič drugega kot abecedo in suhoparnih stavkov. Uboga slovenska deca! Za to dejstvo ne vedo samo učitelji, ampak tudi šolske oblasti. A zakaj knjige ne izbacemo iz šol, zakaj ne uvedejo za nemški pouk Schreiner-Bezjakovih vadnic, ki bi mu zagotovile boljše uspehe, nego jih ima danes, ko je do skrajnosti verbalističen in neploden! Stvar je ta: Ako se uvede za nemščino moderna nazorna metoda, se mora nemški pouk strogo ločiti od slovenskega, in dočim je danes slovenščina tudi na nižji stopnji služila zgolj za tolmača pri nemškem pouku, bi se morala uvesti slovenska začetnica, in slovenščina bi prišla vsaj na nižji stopnji kolikortoliko do veljave. To pa seveda ne sme biti!

Danes se slovenščina smatra zgolj kot potrebno zlo in se od tretjega šolskega leta več ne uvaža. Še tiste tri slovenske ure, o katerih je zadnjič člankar govoril, so le bolj na papirju, ker se slovenščina na večini šol ne poučuje.

Istina je, da si ugodnejšega časa od sedanjega ne moremo želeti za strmoglavljenje vladajočega šolskega sistema, ako bi prvič bila mogoča skupna akcija vseh slovenskih krajnih šolskih svetov in drugič, ako bi imeli dovolj slovenskih učiteljev b r e z

katerih je bistvena prememba sedanjih šolskih razmer iluzorična.

Tega niso uvaževali do zadnjega časa slovenski voditelji. Skrbeli niso za naraščaj slovenskih učiteljev in vrhutega so s svojo, šoli sovražno politiko marsikaterega, prej narodnega učitelja pregnali v nasprotni tabor. Da je to očitanje opravičeno, navajamo kot pričo slovensko glasilo „Mir“, ki posebno v prejšnjih letih ni zaostajal za „Domoljubom“, kar se tiče blatenja novodobne šole in učiteljstva. Še danes se zgodi, da „Mir“ okrea kakega slovenskega učitelja, kakor da bi še ne imel dovolj težavnega stališča. Naj pribijemo na tem mestu tudi fakt, da ga ni bilo skoraj zborovanja, na katerem je govoril Grafenauer, da bi ne bil zabavljajl čez učiteljstvo in šolo. Vseeno kažejo znamenja, da se bo polagoma glede učiteljev na bolje izpremenilo.

Da bi le slovenska javnost prišla kmalu do spoznanja o važnosti učiteljskega vprašanja na obmejnih krajih! En sam učitelj, najsi je tudi na utrakvistični t. j. nemški šoli, za narodno vzgojo mladine lahko več stori nego kaka večrazredna samostanska šola s slovenskim učnim jezikom. To svojo trditev bi lahko podprl, če treba, s fakti. Danes imamo na Koroškem kako desetorico narodno zavednih učiteljev, in sicer so to samo mladi možje.

Slovenski učitelj-novinec ima danes dosti lažje stališče, nego ga je imel doslej, ker dobi zaslobo v omenjenih tovariših in ni se toliko bati, da se potujči, ako je količkaj značajan. Zato pa mora biti naloga vseh narodnih činiteljev, da skrbje za narodni naraščaj učiteljski in da z gmotnimi podporami omogočijo čim večjemu številu dijakov pohajati učiteljišče. V doglednem času bi lahko imeli lepo število narodnih učiteljev in s tem bi se šele pričel pravi narodni prepod koroških Slovencev.

Resnica je, da so v zadnjih letih začeli vodilni slovenski krogi uvidevati važnost in potrebo slovenskega učiteljskega naraščaja in so v ta namen ustanovili podporno društvo za učiteljišnike „Učiteljski dom“. Pri vsi požrtvovalnosti koroških rodoljubov vendar sredstva tega društva ne zadostujejo. Žalibog je društveno vodstvo popolnoma klerikalno ter si v prvi vrsti prizadeva, vzgojiti dijake v slepe klerikalne privržence. K sreči se mu to doslej ni posrečilo; dejanske razmere mladega učitelja

prekmalu pouče, da je klerikalizem njegov najzagrizenejši nasprotnik, ki mu greni in otežuje po možnosti učiteljevanje.

Ker so torej naše lastne moči preslabe, moramo zahtevati od izvenkoroških Slovencev, da nam v našem eksistentičnem boju čim izdatneje priskočijo na pomoč. V prvi vrsti je v to poklicana naša šolska družba, ki je hkrati edino vseslovensko obrambno društvo. Upamo, da bodo društveni dohodki po težko pričakovani modernizaciji, ki smo jo z veseljem pozdravili vsi napredni koroški Slovenci, znatno povečali, da bo družba za podporo učiteljev in učiteljskega naraščaja kaj več storila kot doslej.

Kakor dobro tudi uvidevam važnost družbinih šol v obmejnih krajih. vendar trdim, da bi se denar, ki se porabi za zgradbo družbinih šol samostanskega značaja, mnogo boljše obrestoval, ako bi se uporabljal v gorenjem smislu. Ni ga izlahka na Koroškem nemčurskega učitelja, ki bi ne bil kdaj prejel judeževih grošev od „Schulvereina“ ali „Südmarke“. Mlad učitelj je spričo svoje pičle začetne plače le prepogosto v denarnih zadregah — pa mu priskočijo na „pomoč“ — in vezan je za vse življenje.

Kaj pa slovenski učitelj? Ali ga dajo v Nemce, ali pa ga namestijo na kaki zakotni utrakvistični enorazrednici — pravi mučilnici za učitelja in otroka — tam se naj kisa leta in leta. Na večrazrednicah se mu takisto ne godi dobro, ker ga tovariši ne marajo in mu polena mečejo pred noge. V narodu samem tudi nima potrebne zaslobo, ker je le-ta — v veliki meri po zaslugi slovenskega glasila „Mira“ in političnih voditeljev duhovnikov — šoli neprijazen, kar tudi slovenski učitelj občuti. Ako želi slovenski učitelj slovenskih knjig in časopisov za deco, mora poseči v lastni žep — pri 66 K je to težka stvar — ker krajni šolski sveti za take „nepotrebne“ namene nimajo denarja na razpolago.

Kako lahko in hvaležno bi bilo, ko bi šolska družba prišla na pomoč; seveda ne s takim dolgočasnim čtivom, kakor ga je doslej zalagala. Kar je družba do danes storila za slovenske učiteljišnike in učitelje, je še manj kot nič.

Pač pa ni poedin slučaj, da se je ob priliki podružničnih zborovanj na tak način udrihalo čez šolo in učiteljstvo, da je morala navzočega slovenskega učitelja oblit rdečica sramu. Kaj čuda, če smatrajo na Koroškem napredni učitelji, ne izvzemši

Še nekaj besed k Burgarjevi knjigi „Simon Gregorčič“.

Z veliko napetostjo sem pričakoval, kaj bodo kritiki pisali o Burgarjevi zgoraj imenovani knjigi, na katero me je že prej bil opozoril moj ožji rojak, velec. g. e. kr. notar Gruntar, Gregorčičev intimni prijatelj in dobrotnik. Bil sem nekako razočaran, ker knjiga se je vse preveč bagatelizirala in celo „Ljubljanski Zvon“ ji je posvetil le malo vrstic. In vendar bi se dala sicer hvalevredna knjiga po umni kritiki še v marsičem izpopolniti. Jaz hočem ob kratkem omeniti le nekaj točk.

1.) Škoda, da g. pisatelj ni sprejel v knjigo tudi Aškerčeve krasne in značilne pesmi „O Gregorčičevi smrti“ ter satire pesnikove dr. M., kateri pesmi je prinesel v podlistku „Sl. N.“. Vsaj omenil naj bi bil ti dve pesmi! Mogoče pa ji je namenoma izpustil, hoteč „vplivati pomirjevalno“.

2.) V knjigi ne nahajam dejstva, da je Stritar ponujal Gregorčiču prosto hrano in stanovanje, če bi prišel na Dunaj klasičnega jezikoslovja se učiti. To je bilo menda l. 1870., ko je pričel izhajati „Dun. Zvon“ in je Stritar spoznal Gregorčičev izredni talent.

Kot kaplan se je Gregorčič vpisal bil na modroslovni fakulteti, a kasneje je vpisovanje opustil. Zakaj, to nam pove njegovo na str. 82. natisnjeno pismo. Zanimivo bi bilo izvedeti, zakaj sta se oba pesnika (Stritar in Gregorčič) kasneje nekako ohladila ter se odtujila drug drugemu. Burgar sicer omenja na str. 17.: „da je bila nastala v letu 1884. med njima neka „mala“ neskladnost zaradi političnih okoliščin“; a to ne zadošča čitatelju. Mene vsaj je iznenadilo, da o priliki, ko je Stritar praznoval svojo 70 letnico v Ljubljani, Gregorčiča ni bilo blizu! Takrat se je ponujala izborna prilika, da bi se bila odlična pesnika spoznala tudi po licu.

3.) Podpišem Burgarjev stavek (na str. 76.): „Pa hotel je biti prost (namreč Gregorčič) in ni sprejel službe, koji ni bil kos“. Sodim, da Gregorčiču ni bilo dosti do duhovske kariere; zato nadarjeni mož še župnijskega izpita ni delal. Ponujali so mu vendar — relata refero — katehetsko službo na goriški vadnici, na realki, gimnaziji, na učiteljišču, baje mu je bil na ponudbo celo kanonikat, a odklonil je vse; „ostal je kaplan vse svoje življenje“, kakor omenja Burgar na str. 96. svoje knjige. Morda se je tudi bal, težavnejše službe in ker je bil bolehen, saj mi je sam pravil, da je

slovenskih, družbo kot klerikalno in šolno sprotno. Dal Bog, da bi to naziranje v bodoče ne bilo več utemeljeno in da bi družba krenila sedaj na nova pota napredka in pravega narodnega delovanja.

Odkrita beseda o naši šolski družbi v 31. številki Vašega cenjenega lista je bila kakor nalašč za nas zapisana, in Korošci imamo v prvi vrsti povod, z veseljem pozdraviti izvolitev novega družbenega odbora, ki bo gotovo opravičil nade, ki jih stavimo vanj glede bodočega intenzivnejšega družbinega delovanja v prid koroških Slovencev.

Nesloga med goriškim učiteljstvom.

(Z Goriškega.)

Učiteljstvo na Goriškem se je jako lepo organizovalo. Poleg okrajnih društev imamo tudi važno deželno društvo za obe narodnosti, za katero si je pridobil velikih zaslug tovariš Bajta. Žal, da ne uspejajo posamezna društva tako, kakor bi morala. Da nastajajo difference med društveniki deželnega društva, je naravno, zakaj v celi deželi ni nobene take organizacije za člane obeh narodnosti, kakor je deželno naše društvo. Razmere med obema narodoma so pač tako napete, da je skupno delovanje jako težavno.

Celo prepotrebno c. kr. kmetijsko društvo, ki živi ob izdatni podpori vlade iz državnih sredstev in ki je bilo ustanovljeno za vso deželo, je prenehalo biti skupno, in smo si Slovenci morali ustanoviti svoje posebno društvo.

Vsestransko taktnemu postopanju sedanjega predsednika Bajta se je zahvaliti, da ni prišlo do ločitve v deželnem društvu, ki zamore še mnogo koristiti našemu stanu. Naj bi se tudi v prihodnje ognilo vsemu, kar nas loči, ter iskalo samo tega, kar nas združuje. Težak je bil porod deželnega društva, ki edino reprezentuje celokupno učiteljstvo naše dežele; ložji bi bil razdor in propast, pred katerim svarimo.

A tudi v okrajnih društvi h ni vse zlato, kar se sveti. Znane so difference med društveniki posebno v enem okrajnem društvu. Neiskrenost, nekolegialnost in, recimo, ljubosumnost je le prevečkrat poganjala pregloboke korenike v tem društvu. Zaraditega ni imelo naše društvo tiste privlačnosti, ki bi jo moralo imeti za vse učiteljstvo obširnega okraja. To je

pogosteje šel v posteljo nego h kosilu, ko se je ob opoldanji vročini vračal v Rihenberk z Brja, kjer je poučeval krščanski nauk.

4.) Izredna je bila Gregorčičeva gostoljubnost. Posebno, ko je bival na Gradišču, so se ljudje kar zgrinjali k njemu. Takrat sem ga posetil tudi jaz z dvema tovarišema. Bilo je to nekega popoldne za časa, ko sem bil izdal svojo „Slovensko zgodovino o slov. ljudski šoli“. — „Osem dān zaporedoma imam obiske“, je dejal, ko smo se mu poklonili. „Včeraj je bil tukaj prof. dr. K. Glaser“. — Ko se jaz izgovarjam, da smo prišli le za hip, želeč poznati pesnika-ljubljenca tudi po licu, me zavrne: „Ne, ne, le ostanite, jako ljubo mi je, da ste prišli. Prav želel sem si, poznati Vas, g. Leban! Z Vašim blagopokojnim bratom Avgustom sva si bila prijatelja. Oh, škoda zanj!“ — A v tem je že „Cilka“ (kuharica Gregorčičeva) postavila na mizo liter vina, šunke in kruha. Posedemo okrog mize in pesnik je z zanimanjem poslušal moja pojasnila, s kakimi težavami sem se imel boriti, spisujoč omenjeno knjigo, ker je bilo gotovih podatkov prav težko dobiti itd. Pesnik je takrat nosil še dolge lase, ki so mu segali do tilnika. Poslušajoč naše govorjenje, si je zdajpazdaj zakril obraz z rokami, a kmalu jih spet odmaknil, natočil vsem ter nas bodril: „Pijte, gospodje,

bilo dalo povod, da se je bilo društvo preustrojilo s podružnicami. A še preden se je bilo pričelo delovanje na podlagi podružnic, se je pokazalo, da so napoti ravno one zapreke kakor poprej; namesto da bi odstranili nedostatke, namesto da bi zdravili rane, se je zavilo podružnicam s silo vrat, ter se društvo preustrojilo brez podružnic in začelo, oziroma nadaljevalo se je po starem, razoranem kolovozu.

Netaktnost se je zagrešila pri onem zborovanju v Gorici, kjer se je hotelo ubiti enega najbolj delavnega tovariša, društvenika Bajta, postavivši ga na sramotilni oder pred vsem društvom, in sicer zaradi stvari, ki ne spadajo kot take v društveni občni zbor. Tovariši, odborniki našega društva, sodite trezno in spoznati morate, da ste se hudo pregrešili nad tovarišem, ki je posvetil velik del svojih moči v prid našemu stanu.

Videli ste, slišali ste, da je bilo učiteljstvo precej drugih misli nego napadaleci, a so večinoma molče in z občudovanjem gledali prizor, kakršni naj se več ne ponavljajo med nami, ako sploh še upamo na složno, skupno delovanje v našem društvu. Le Jobove, hotel sem reči Bajtove, potrpežljivosti je trebalo, da se ni razdor dosegel takoj po onem napadu. Marsikomu se je utrdilo prepričanje, da tako ne more dalje. Danes mene, juri tebe, si je mislil mnogi tovariš.

Znano je pač, da ločijo učiteljstvo tudi strankarski, politiški boji. Politiško mišljenje je med nami je različno, temu ne more nihče oporekati. Jasno so pokazale in dokazale to tudi zadnje državnozbornske volitve. Na zunaj, pri društvenih zborovanjih n. pr. je figuriral marsikateri učitelj kot naprednjak; na volišču pa je oddal glasovnico za klerikalnega kandidata. Ali je pri takih razmerah čudno, ako je šel mnogi tovariš še korak nazaj ter celo agitiral za klerikalno stranko? Glasilo slovenskega učiteljstva „Učit. Tov.“ se bojuje proti klerikalizmu z občudovanja vredno doslednostjo; voditelji posameznih društev „Zaveze“ pa delajo proti nasvetom in dokazom svojega glasila. Pač nezdrave razmere!

Le naravno je, da je opazoval nasprotnik nezdrave naše razmere ter poizkušil zasejati med nas seme še večjega, načelnega razdora, preko katerega ni prehoda k skupnemu delovanju.

Že pred leti so poizkusili nasprotniki našega stanu z ustanovitvijo „Slomškove zveze“ v Gorici. Naskok se ni posrečil

pijte!“ Ko smo bili spravili pod kapo že drugi liter, pokliče Cilko. „Cilka, stopi h krčmarju po en liter!“ — Jaz ugovarjam, da je dosti, a pesnik me zavrne: „Le pustite, g. Leban, zdi se mi, da je krčmarjevo vino za spoznanje boljše od mojega!“ —

Sicer bom o tem posetu obširneje pisal drugje. Za danes povem le še, da nam je z otročjo veselostjo kazal srebrni tintnik in zlato pero, kar je vse bil dobil v dar od goriških Slovencev.

Ko smo se poslavljali, je mene še nekoliko zadržal. In bodreč me k daljnemu delovanju, mi je krepko stisnil roko in — solza mu je zalesketala v očesu... Ne pozabim tega trenutka svoj živi dau!...

5.) Burger piše na str. 91.: „Gregorčičeva ljubezen do ženstva je bila samo idealna, taka, ki jo je lahko porabil v poeziji“. Jaz sem mnenja, da bi bilo treba v to stvar — posvetiti. V tem oziru bi nam morebiti lahko osobni prijatelj pesnikov, g. notar Ignacij Gruntar, povedal kaj več. Meni se nemogoče zdi, da bi ob sami idealni ljubezni mogel kdo podati tako krasnih pesmi, kakršne so Gregorčičeve erotične! Sodim, da je moral pesnik imeti vsekako kak ženski „vzor“,

ter se je razbil poizkus. Prav! Hvalevredno delo se je bilo storilo, a vzrokov se ni niti poizkusilo odstraniti, in nasprotnik ni obupal, ampak čakal le ugodne prilike za nov poizkus. In evo ga!

Glasila klerikalizma prijazno vabijo v svoj tabor in bombastično poročajo o „veselem“ gibanju „katoliškega“ učiteljstva, ki zopet leze v jarem, ki je na videz tako lahak in sladak.

Vam, gospod urednik, poročajo z Goriškega, da stvar ni tako huda; mi pa slišimo glasove med tovariši, da stvar ni tako nedolžna, marveč resna in vsega pomisleka vredna. Huda ni še tako, res, a utegne postati, ako so resnični glasovi, da pristopijo ali mislijo pristopiti h klerikalni organizaciji vsi, ali vsaj večina onih, ki je glasovala za klerikalne kandidate in da potegnejo s seboj primerno število učiteljic, od katerih so nekoje celo voditeljice „Marijinih hčer“.

Dovolj jadikovanja! Resnica je, da se med nami nekaj kuha in melje. Bližamo se nekemu razpórtju. Kocka še ni padla. Klerikalna organizacija ni še ustanovljena. Morda je še čas, da se zabrani med nami tak razkol, kakršnega se nam naznanja in kakršen bi bil na vsak način le v veliko škodo vsemu skupnemu našemu stanu in slovenskemu šolstvu.

Diference med nami so in morda deloma tudi ostanejo, a nikakor ne bi smele biti take, da bi bile v pogubo naši samostojnosti. Komaj smo se pričeli otresati tujim vplivom, a že rijemo sami v tuji jarem. Razsodnosti večine nezadovoljnejšev sedanje društvene organizacije polagoma na srce, da premislijo dobro korak, ki ga namerjajo.

V zgled jim postavljamo tovariša Bajta, ki je bil v sedanji organizaciji. Oklenite se sedanjih društev redno dohajajte k zborovanju in shodom, povzdigajte svoje glasove, kritizirajte postopanje, prizadevajte si, da se popravijo pomanjkljivosti in odstranijo napake, a ostanite zvesti svojemu stanu, ki bo mrtev, ko izgubi neodvisnost.

Glede političkih nazorov ne smemo narazen, ne smemo postati mrtvo orodje nasprotnikov naših in naše šole. V tem pogledu se snuje nekaj, po katerem bo mogoče vsakemu učitelju vršiti političko-volilno pravo, ne da bi zatajil svojega političkega prepričanja, a tako da bo še vedno v kljub temu v korist našemu stanu. Tovariši, preden storite odločilni korak, zberimo se na

skupni pogovor, kjer poizkusimo poravnati diference in dobiti modus, po katerem ostanemo v skupni organizaciji, ki jo poizkusimo tako izpremeniti, da ne bodo z njo zadovoljni nasprotniki našega stanu, naše neodvisnosti, ampak misami. Torej poizkusite na vsak način s poravnavo, da ostanemo vsaj v bistvu enotni in nerazcepljeni.

Da je to mogoče med udi enega stanu, nam jasno izpričuje duhovščina, ki je edina, četudi je krvava pod kožo kakor učiteljstvo. Posnemajmo jo vsaj v tem in glavno v tem. Upam, da nisem zaman povzdignil svojega glasu!

Star bojevnik.

Osnovni zakoni o splošnih pravicah državljanov in učiteljstvo.

(Konec.)

Zahtevajmo po naših društvih, da se berila za ljudske in nadaljevalne šole v tem smislu temeljito izpopolnijo ter da nam šolska oblast zapove, vse člene osnovnih zakonov pravilno razlagati in učiti. Kaj šolsko oblast toliko briga, če bi morda cerkvenikom to ne bilo prav!

S tem najbolje pripravimo bodoče merodajne državljanke za življenje v državi, do ljubezni do očetnjave in za racionalno delovanje v splošni napredek.

Sami se postavimo odločno na eno pravo političko stališče, kakor je določen po osnovnih državnih zakonih v šolskem kakor javnem življenju. Proč s strahom in ne storimo ničesar, kar bi sicer gotovi gospodje radi, a po vseh državnih zakonih od nas nihče zahtevati ne more.

Ne opuščajmo pa, kar je važnega, kar naj vsak ve, kar nam vsem jamči za svobodo in obsoja grozni terorizem, ki od gotove strani vedno besneje pritiska na nas.

Duhovščina se postavlja kot avtoriteta nasproti nam in vsakemu izmed ljudstva, direktno zahteva, da se jim damo osebno pod komando.

Ljudstvo učijo, da je namen šole vzgajati zveste služabnike cerkve, ter se vedejo napram nam, kakor bi bila šola v istini konfesionalna, čeravno je še, hvala Bogu, javna in splošna. Kdor se jim v tem smislu brezpogojno ne vda, tega preganjajo in

najsi — nedosežen vzor!... Morda je bilo to izza mlajših pesnikovih let, takrat, ko je morebiti bil še — dijak. Kaj pa, če bi se bilo Gregorčiču tako godilo, kakor Jarneju Križaju (I. Severjev), ki je kot župnik pri Sv. Antonu pri Kopru umrl 19. junija 1890. l. 52 let star, in ki je svoji nekdanji „idealni ljubici“ postavil lep spomenik z novelo „Blaženka“ v Pajkovi Zori, tečaj II., l. 1873. ? Ali ne govori za moje slutnjo prekrasna Gregorčičeva pesem: „Primrtvaškem odru“, katere zadnja kitica slove:

„Pač blagor, blagor tebi,
tam dobro je za te!
Na solnčnem božjem nebi
oj moli še za me!“ —

Mimogrede povem, da je I. Severjev poslovenil v „Zori“ tudi „Franiška z Rimini“, žaloigro Silvio Pellicovo. Jako, jako bi ustregel, kdor bi mogel pojasniti to stran Gregorčičevega življenja!

6.) Govoriti hočem sedaj o Gregorčičevi pesmi „Človeka nikaar“. Levec pravi v svoji oceni v „Ljub. Zvonu“, da sta Gregorčičevi pesmi: „Soči“ in „Človeka nikaar“ taki, „da v slovenski književnosti nimamo nobenega pesniškega pro-

izvoda, ki bi se tema pesmima mogel primerjati. Take pesmi so neumrjoče.“ —

Da umeš globokočutno in filozofsko „Človeka nikaar“ ni ti treba doktorskih doktrin in po nepotrebnem se je porabilo v svrhu razlage in obrambe te pesmi toliko — črnila. S spiritističnega stališča je ta pesem čisto lahko umevna, ona je pravo spiritistiško evangelje Gregorčičevo. Seveda, komur je spiritizem (na čigar credo prisega dandanes že nad 60 milijonov ljudi, med njimi največjih učenjakov) le „komedija“; kdor ne verjame, da so med zemljo in nebom reči, o katerih se naši šolski modrosti niti ne sanja; kdor je od materijalizma že tako prepojen, da smatra nauk o neumrjočnosti človeške duše in o eksistenci Božji le za — utopijo: — tega seveda moje besede ne prepričajo. Želel bi mu vendar, da bi si nabavil vsaj knjige: „Der Spiritismus“ von Dr. Carl du Prel, Dr. Friex: „Stimmen aus dem Reiche der Geister“; posebno pa Aleksandra Aksakowega epohalno delo: „Animismus und Spiritismus“ (dva zvezka). Potem bi morda postal iz Savla Pavel! — Vsekako bi bilo jako hvaležno delo spisati študijo: „Spiritizem v

brezobzirno zasramujejo ter sploh politiško delujejo z najbolj barbarskimi sredstvi politike. Ljudstvo pa navajajo na svoje nazore, ki se z zakoni ne vjemajo. Deloma jim verjame ter nas sovraži in s tem v svoji nevednosti samega sebe tira v sužnost in pogin, pomagati si pa ne zna in ne ve.

Enako je natančno umevanje ustavoznanstva eminentne važnosti za naše ljudstvo.

Sicer imamo tozadevne ukaze od pristojne oblasti, naj podajemo in učimo na višji stopnji vsako leto to snov. Koliko pa je učitelj, ki tu store popolnoma svojo dolžnost z ozirom na neizrečno važnost predmeta? Niti v tem, niti z ozirom na osnovne državne zakone učiteljstvo dozdej ni storilo svoje dolžnosti, kakor to zahteva duh časa. Deloma smo s to brezbriznostjo istinito pokazali, da dozdej sami še svoje naloge v tem oziru nismo umevali, ker smo opuščali važne zadeve pojasnjevati naraščaju in državljanom. Storimo brezobzirno, kar je naša dolžnost, pomislimo da gre za prihodnji gospodujoči rod v naši državi!

Nikar se ne varajmo z izgovorom, da je ljudstvo v tem oziru kolikertoliko poučeno, da spozna sebe in svoje stališče v družbi kakor državi. Lahko se prepričamo, da z ozirom na ustavo in ustroj države ničesar ne ve; fatalistiško se vda v svojo usodo, misleč, že mora tako biti, in trdno je uverjeno, da zanj ni rešitve k boljšemu položaju, da mu ni pomagati. Saj tudi drugače ne more biti. V šoli mladina ne sliši o tem navadno ničesar, v cerkvi ne morejo ljudstvo izobraževati v tem smislu, ravno tako se tudi v javnih predavanjih in izobraževalnih društvih ta važni predmet namenoma prezira, to ni za ljudstvo, je še preneumno itd.

Javnih predavanj o ustavi, o ustroju države, o osnovnih državnih zakonih ni bilo pri nobenem volilnem shodu ob zadnjih državnozbornih volitvah. Povsod so govorili o vsem mogočem, namesto da bi ljudstvo že prej bili pravim potom pripravljali na važnost volitev. Vsakdo se pa lahko prepriča, da niti slehrni obrtnik in trgovec itd. ne pozna dobro omenjenih zakonov kakor

slovenskem pesništvu". — Če me katera mlajših in čilejših moči ne prehitijo, postrežem jaz s takim delom o priliki!

7.) Obžalovati je, da se ne dobi Gregorčičeva slika iz starejše dobe, in da nosi tudi Burgarjeva knjiga na čelu sliko pesnikovo, ko je bil še mlad kaplan. V naši dobi, ko živi že v vsaki drugi vasi amater-fotograf, bi se bila vendar lahko omogočila pesnikova slika, ki bi ga nam kazala takšnega, kakor je bil proti koncu življenja! In naj bi se ne prišlo do te slike makar zoper voljo in vednost pesnikovo!

8.) V jezikovnem oziru ni Burgarjevi knjigi kaj posebnega očitati. Omenim vendar, da naj bi se bila v zaupnici 18 gorenjskih duhovnikov popravila deleznika „slišavši“ in celo „slišoč“ (1). — Čudno se mi zdi, da je celo Gregorčič v prigodnici str. 60 pisal:

Šala je bila, a šala več ni; — jaz bi tu v drugem slučaju pisal genitiv: šale več ni, in to oprt na § 257. Janežič-Sketove slovnice, šesta izdaja iz leta 1889. — Na str. 34. se čudno glasi ta pasus: Mahničevega napada in ostudne poizvedbe o moralnih napakah, ki jih ni imel, niso šle pesniku nikdar iz spomina. Tu se je zgodil gotovo kak lapsus calami. Morebiti je hotel gospod pisatelj zapisati: „Mahničev napad“ ... niso šli“ ..., ali pa: „Mahničevega“ napada ... ni pesnik nikdar pozabil.*)

Končno tudi jaz toplo priporočam Burgarjevo knjigo, želeč ji obilo dobrega sadu! Janko Leban.

*) Morebiti pa je mislil dvojino: Mahničeva napada ...

ustroj države, še manj pa naš, večinoma jako nevedni kmet. Ko bi razumništvo v tem oziru prinas že leta in leta poprej storilo svojo dolžnost, bi gotovo ne bili mogoči marsikateri žalostni dokazi o gluposti ljudstva, kakršnih smo doživeli v velikem številu ob zadnjih volitvah.

Začnimo krepko delovati politiško v tem smislu v šoli in javnosti; zamudili smo že mnogo, in če bomo prej ali slej neizgibno slišali ostro sodbo o svojem delu, da ravno v važnih zadevah nismo storili, kar smo bili dolžni.

Ne bagatelizujmo direktno zahteve naših oblastij in odkažimo pouku o umevanju človeške družbe, države in nje ustroju, o pomenu, pravicah in dolžnostih državljana dovolj časa, kakor mu ga po važnosti pristoja. Tu je treba počasnega uvajanja na podlagi zemljepisnega in zgodovinskega pouka.

Ta dva predmeta naj bosta zgolj priprava za umevanje sedanjih razmer, sedanje družabne razmere pa smoter in namen obema.

Zgodovinski pouk raziskuj glavne civilizatoriške pridobitve, kakor so to države, zenačenje pravic, odprava sužnosti, svoboda v tem ali onem oziru na podlagi izumov itd. in na končno civilizatoriško delovanje našega cesarja. Patriotizem in ljubezen do vladarja smo potem postavili na naravno in trdno stališče, ki ne potrebuje nikakršnih drugih umetnih sredstev v oporo.

Tu je res potrebna skrbna priprava in globoko umevanje družabnega življenja, a učitelj izpolnuj z veseljem svojo dolžnost, ki je v interesu naroda, države in bodočnosti obeh.

Izobrazujmo se sami socialistiško in politiško, uglobimo se v epohalne uspehe civilizacije v preteklem stoletju, da pridemo sami do primernega spoštovanja raznih pridobitev.

Navajajmo sebe in učence spoznavati sedanost na podlagi preteklosti in v bodočnost gledati na podlagi sedanosti; prihodnji rod naj bo rod mislečih ljudi.

V brošurah, o katerih sem govoril, naj bo še državni šolski zakon iz leta 1869. s pravilnim komentarjem.

Šolski zakon je naravna posledica ustave in državnih temeljnih zakonov o splošnih pravicah, ki so maso šele naredile v istini svobodno. Ljudstvo mora kot tako biti tudi na neprijetno višjem intelektualnem in moralnem stališču, da bodo njemu in državi tudi razne civilizatoriške pridobitve v prospeh in korist, a ne v škodo in propast. Nedospelim nikjer na svetu ne dopuščajo samim odločevati in urejati delovanja in življenja, tako tudi ne prijaajo pravice in svobodščine nedospelemu, t. j. intelektualno in nravno zaostalemu ljudstvu.

Ljudstvo naj spozna tudi s te strani veliki pomen šole, ki je splošna, svobodna, ki v istini po zakonu ni in ne sme biti konfesionalna. Mi si pa ne dajmo sugerirati od nikogar, da imamo praktiško konfesionalno, odvisno šolo, kakor nam to hočejo v glavo vbiti duhovščina in žalibog marsikateri razumniki.

Razumništvo je ponekod v tem oziru sploh malo razumno, ter kakor nevedna masa ljudstva tudi ono prezira, kar je za bodočnost največjega pomena.

Neki doktor je nedavno rekel proti učitelju: „Vdajte se duhovščini, ker pri nas imamo defakto še konfesionalno šolo, ker ljudje tako hočejo.“

Ni res! Konfesionalna šola je danes protizakonita; učitelj, ki poučuje v šoli v konfesionalnem duhu, deluje proti najvažnejšim državnim zakonom, in ako bi res ljudje kaj takega zahtevali, zahtevajo nekaj nezakonitega.

Da se pa ljudem ravno to iz znane strani vedno in vedno sugerira in pravi, je znana reč.

Dotični so grobokopi svobodi in pravicam avstrijskih državljanov, barbari, ki se po svojem barbarstvu odgovarjajočem principu nazadnjaštva vedno borijo proti civilizaciji.

Naš poklic je v državi eminentno civilizatoriškega pomena, zato smo naravni, poklicani čuvaji najdražjih zakladov ki jih imamo vsi državljani, to so temeljni zakoni in šolski zakon; le na podlagi njih je napredek mogoč. Posebno ne dajmo kršiti šolskega zakona, z njim stojimo in pademo in pomislimo, da ga sovražnik napada vedno besneje, ne mirujoč niti trenutek.

V kolikor delamo, v toliko smo in ostanemo!

Pisarna.

LIV.

Vprašanje. 1. Nadučitelj ima pravico do dveh sob. Ali mora eno od teh rabiti za arhiv in pisarno, ako ni za to drugega prostora, ali mora krajni šolski svet poskrbeti za primeren prostor? Mislím, da ni ne s higiéničnega ne s pravnega stališča utemeljeno, da bi moral šolski vodja privatno sobo odstopiti za uradno uporabo.

2. Kdo naj izvrši šolsko popisovanje od hiše do hiše? Zakon pravi, da so vsi udje kraj. šol. sveta dolžni sodelovati pri šolskem popisovanju, šolski vodja pa se ga lahko udeleži ali pa tudi ne. Vedno je iz pedagoških oziróv želeli, da se ta redno udeležuje šolskega popisovanja. Pri nas je bila navada, da sta šla nadučitelj in načelnik. A novi načelnik je strasten nasprotnik šole in učiteljstva in vsak lahko ve, kako mučno je tri dni s takim človekom biti. Ali se lahko izbere torej tudi kraj. šolski nadzornik namesto načelnika za popisovanje in kdo ima to določiti?

Odgovor. 1. Vaši nazori v tej točki so pravilni. Lokala, ki Vam je po zakonu izročén v privatno porabo, nikakor niste Vi dolžni izročiti v uradno porabo.

2. Šolsko popisovanje se mora izvršiti vsako leto pred začetkom šolskega leta. Dolžnost krajnega šolskega sveta je, da se to šolsko popisovanje izvrši pravočasno. Kateri udje krajnega šolskega sveta izvrše to zakonito dolžnost, je postranska stvar; mi sodimo pa tako, da je celokupna korporacija krajnega šolskega sveta kompetentna odločevati, kateri udje — oziroma kateri ud — naj izvrše šolsko popisovanje. Če je v to določen nadučitelj — bodisi sam bodisi v družbi katerega drugega uda — se temu on ne sme protiviti.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev. Delegates za letošnjo glavno skupščino je prijavilo:

XXXII. Učiteljsko društvo za Svetolenarski okraj: 140. gđe. Amalija Hojnik, učiteljica — Sv. Lenart; 141. Alojzij Kristl, učitelj — Sv. Barbara.

Namestnika: gđe. Marija Schweigler, učiteljica — Sv. Barbara; 20. Fran Krajnc, nadučitelj — Sv. Barbara.

XXXIII. Slovensko učiteljsko društvo za kočevski okraj: 142. gđe. Leopoldina Tomšič, učiteljica — Ribnica; 143. Viktor Grčar, učitelj — Ribnica.

Delegatov še ni prijavilo Belokranjsko učiteljsko društvo. Na veselo snidenje v Radovljici.

Vodstvo „Zaveze“.

Predsednik: L. Jelenc.

Književnost in umetnost.

Zabavna knjižnica za slovensko mladino. Urejuje in izdaja Anton Kosi, učitelj v Središču. XIII. zvezek. V Ljubljani 1907. V zalogi izdajateljjevi. Natisnila Kat. tiskarna. Cena 30 h, s poštnino 35 h.

To je naslov 47. strani obsežne brošure, ki ima sledečo vsebino: Pripovedni del in pesmi. Ljubezen do domovine, pesem, zložil Janko Leban; Nenavaden gost, povest spisal Kompoljski; Slabo plačilo, povest, spisal Mihael Levstik; Pismo Zoraneve Mare iz Dolgevasi; Jagnje in volk, A. K.; Pripovedka o Velikem travniku na Boču, napisal Fran Korir; Otrokovo žalovanje, povest, spisal Janko Leban; Dva brata (legenda iz hrvaščine I. N., Človek in reka, spisal Mihael Levstik; Drevo vsaditi je veliko zaslužno delo, narodna pravljica, Fr. Praprotnik; Pravljica o jabolku, ki ni dovolilo, da bi ga pojedli. Poleg češkega A. K.; Pripovedka o postanku cerkve sv. Roka na Brezju pri Mozirju, zapisal Fr. Praprotnik; Vrabea in papiga, basen iz nemščine Ivo z Brega.

Poučne črtice. Nekoliko o zimskem spanju naših živali. A. K.

Pregovori, izreki in pametnice. Razne stvari. Zrnata kava človeku škoduje. Denar v usta jemati je nevarno! Posteljnjak je najboljši železen. Pik čebel, os in sršenov. Koliko ljudi umrje na dan.

Kratkočasnice. Iz šole. Stalna potreba, Kateri več razume? Velik revež,

Glasba. Zarja. A. K-i.

Zmešana štrena alikiteca zastavic, rebusov, demantov in raznih drugih zabavnih nalog.

Razveza mešane štrene v 12. zv. „Zab. knjiž.“

Kakor razvidno, dokaj in za mladino primerne beriva! Priporočamo najtopleje v posebno za šolarske knjižnice. Jezik, žal ni tako skrbno opiljen, kakor bi želeli, vendar takih hib ni nikjer, da bi posebno motile.

Kar bi utegnulo marsikaterega učitelja neprijetno dirniti, je faktum, da se knjižica ni tiskala v učiteljski, nego v katoliški tiskarni.

Tudi pisec teh vrstic je izrekel svoje začudenje glede tega g. Kosiju samemu, na kar je prejel sledeči odgovor:

Med 2000 naročniki imam kvečjemu kakih 150 učiteljev, oziroma šol, vsi drugi so neučitelji — mladinojubi raznih stanov. Po nekaterih krajih niso ne učiteljske ne farne knjižnice naročene na „Zab. knj.“, pač pa zasebniki t. j. starši otrok. To dejstvo moram vpoštovati in po tem svoje ravnanje glede tiskarne vravnati. Ako ima namreč „Mladinska knjižnica“, ki je prava last učiteljstva, samo 300 naročnikov, kaj šele moja, najsi bi se tiskala tudi v domačem zavodu!

Muzikalna svoja delca, katerim so odjemniki kolegi, bom dal vse v „Učiteljski tiskarni“ tiskati in tako, mislim, je prav. —

Premišljevanja vredne besede, ki so glaseno pomen vsemu slovenskemu učiteljstvu, da se vendar zgane, da se razširijo dobre slovenski mladini namenjene knjige med naše otroke! Dixi!

Aliquis.

„Aus einer kleinen Garnison“. Ta senzacionalni roman častnika Bilseja izide tudi v slovenskem prevodu. Dovoljenje za prevod je dobil naš tovariš Janko Leban. Kakor znano, je Bilse v tem romanu z mojstrsko realnostjo opisal razmere pri nemškem vojaštvu, ki pa so našim razmeram podobne kakor jajce jajcu. Sicer je častnik Bilse žel slabo plačilo za svoj roman. Prišel je pred vojaško sodišče, bil pol leta zaprt in degradiran. Tudi v pravdi s svojim založnikom je imel „smolo“; zakaj dobil je le 3300 mark honorarja, dočim je njegov brezvestni založnik vtaknil v žep nad 220.000 mark čistega dobička! Roman zbudi tudi v Slovincih gotovo veliko pozornost.

Preziranje. V 30. št. „Učit. Tov.“ ste pisali da je prof. Pirnat prezrl Ganglov spis o „Prešernu“. A pozabil je v svojem predavanju omeniti tudi knjige Janka Leban. „Slovstvena zgodovina v slovenski ljudski šoli“, ki je še danes edina te vrste, in ki jo je v daljši oceni pohvalil sam direktor Wiesthaler v „Ljub. Zvonu“. Knjigo so s pridom rabili tudi na meščanski šoli v Krškem in, kakor smo slišali, sam prof. Funtek jo toplo priporoča učiteljem, pripravljajočim se na izpit učiteljske usposobljenosti.

Dragotin Kette: Poezije. Druga pomnožena in pregledana izdaja. S podobo pesnikovo, faksimilom njegovega rokopisa in življenjepisnimi in književno kritičnimi črticami. Uredil Anton Aškerc. Ilustroval Maksim Gaspari. V Ljubljani 1907. Založil L. Schwentner. Cena broš. 4 K, po pošti 4 K 20 v; vez. 5 K 50, po pošti 5 K 80. Oceno priobčimo v kratkem.

Politiški pregled.

* **Boj za glagolico.** Škof na otoku Hvaru, Zaninović, je izdal za glagolico pastirsko pismo, ki je Vatikan tako razburilo, da so poklicali škofa v Rim ad audiendum verbum.

* **Francoski socialisti.** Kongres francoskih socialistov v Nancyju je zavrnil predlog Herveja, naj bi se državljani vseh dežel pozvali, naj odgovore na vsako napoved vojske z vojaškim štrajkom in vstajo. Sklenilo pa se je, proti razoroževanju buržoazije in oboroževanju delavskih slojev pripraviti splošno ljudsko oboroževanje.

* **Ženska enakopravnost na Angleškem.** Sedaj je tudi nižja zbornica sprejela z veliko večino zakonski načrt, da morejo biti tudi ženske izvoljene v občinske in okrajne zastope. Višja zbornica je tak zakon sprejela že poprej.

* **Kazensko preganjanje poslancev.** Predsedstvo dež. sodišča dolnje-avstrijskega je izdalo odredbo: Predsedstvu državnega in deželnega zbora zahtevata, ako se jima določljive prošnja za kazensko preganjanje katerega poslanca, da se jima v vsakem slučaju pošlje ovadba ali kazenski akt. Ako se to ne zgodi se stvar vedno zavleče, kar je obžalovati pri daljši odgoditvi državnega ali deželnega zbora posebno pri deliktih, ki kmalu zastarajo.

* **Saniranje deželnih financ.** Vlada vabi vse deželne uprave na dogovor dne 30. septembra t. l. zaradi saniranja deželnih financ. Vabilu je pridejana vprašalna pola s 40 vprašanji. Iz tega je razvidno, da vlada še ne misli resno na sklicanje deželnih zborov v septembru.

* **Splošna volilna pravica na Ogrskem.** Minister za notranje stvari izroči na jesen zakonski načrt o splošni volilni pravici posebni enketi ter jo razpošlje vsem municipijem. V zbornici bi se potemtakem razpravljalo o volilni reformi šele v prihodnjem letu na jesen, a volitve bi se na podlagi novega zakonskega načrta vršile spomladi 1909.

* **Delavsko zavarovanje.** S 1. januarjem 1909 stopi v veljavo zakon o zavarovanju zasebnih uradnikov. — Temu zakonu so podvržene vse osebe, ki so nast. v. l. pri zasebnih ali javnih podjetjih in opravljajo večinoma duševne ali višje posle ter nimajo pravice do pokojnine za onemoglost ali starost, kakor tudi do pokojnin v prid preostalim. — Želeti bi bilo, da bi se uveljavil tudi za delavce sličen zakon. Za ogromno maso delavskih slojev obstoje v Avstriji okrajne bolniške blagajnice in zavarovalni zavodi proti nezgodam. — Zavarovalni zavodi proti nezgodam se niso do sedaj uredili tako, da bi odgovarjali potrebam ljudstva, ki so mu namenjeni. Razmere teh zavodov so slabe, kakaj skupno izkazujejo nad 60 milijonov kron deficita. Ogromna masa delavstva in industrijskega, trgovskega službenega osebja in malih obrtnikov čaka nestrpnost na ustanovitev občega zavarovalnega zavoda za starost in onemoglost: zavoda, ki bi pomenjal velik korak naprej v gospodarskem, socialnem in moralnem napredku in bi za vedno odpravil strašno bedo, lakoto, kakor tudi malosrčnost, ki se vedno pojavlja pri tvorniških in kmetiških delavcih, kadar mislijo na nezgode in na starost. S slično ustanovo bi se dosegel glaven namen socialnega napredka. Nemška država ima že nad dvajset let zavarovalno

organizacijo za starost in onemoglost, ki je dosegla sijajne uspehe, ki bi mogli služiti za zgled vsem drugim narodom. — Cesar Viljem I. je izdal dne 17. novembra 1881. ukaz, ki zadeva obvezno zavarovanje za slučaj bolezni, nezgode in onemoglosti s prispevki države, delodajalcev in delavcev. Od l. 1885 do 1903, torej v 18 letih, so se izplačali na podlagi zavarovalnega zakona sledeči zneski: a) za zavarovanje za slučaj bolezni 2.223.000.000 mark, b) za zavarovanje proti nezgodam 931.000.000 mark, c) za zavarovanje za onemoglost 854.000.000 mark. Do konca leta 1903 se je torej izplačalo na Nemškem 60.000.000 osebam (bolnim, ponesrečenim in njihovim družinam) okolo 4 milijarde mark na odškodninah. Zavarovanci plačujejo manjši del zavarovalnin. Do konca leta 1903 so prejeli eno milijardo in pol več nego so plačali na zavarovalninah. Imetje organizacij, ki jim je poverjeno vodstvo zavarovalniških poslov, je znašalo 1½ milijarde mark, od katerih se je uporabilo 400 milijonov za zgradbo delavskih stanovanj, bolnišnic, sanatorjev, ljudskih kopelji in sličnih naprav. — Kakor sledi iz zadnjih statističnih podatkov, se izplača na Nemškem na podporah vsako leto nad 500 milijonov mark, to je skoro 1½ milijona mark na dan. Ako so se dosegli ti uspehi na Nemškem, zakaj bi jih ne bilo mogoče doseči tudi pri nas? Za to vprašanje se mora zanimati vsak član novega državnega zbora. Že uspeh sam, ki se ima doseči, mora vzpodbujati k neumornemu in vestnemu delu.

* **Madjarizacija srednjih šol v Bosni.** Doslej so izkušali Bosno in Hercegovino germanizirati. Že to je bilo ne le krivično za narod v zasedenih pokrajinah, ampak tudi nesmisel s stališča države! Da pa izkušajo sedaj, to je naravnost blaznost, ker morabiti do zadnje sledi vsako simpatijo, kjer bi simpatij najbolj potrebovali z ozirom na neoporečno dejstvo, da more naša država edino le na jug širiti sfero svojih gospodarskih in političnih interesov. A kakor se vidi, se avstrijski državnik res hočejo dajati voditi od take blazne namere. Nedavno temu so namreč javljali časniki, na kakov način se utihotapljuje v bosansko upravo madjarski uradniki. Sedaj hočejo siloma uvesti madjarski jezik tudi v srednje šole. Do početka minolega leta je bil madjarski jezik neobvezen predmet na bosanskih srednjih šolah. K učenju madjarščine so bili pripuščeni domači dijaki šele v višji gimnaziji; prekodravski pa že od drugega razreda naprej. Lani pa je izdala bosanska vlada odredbo, da mora madjarski jezik postati obvezen. Stavljajo se roditeljem poedinih dijakov na voljo, da ob upisovanju v gimnazijo ali realko izberejo, ali naj se jim otrok uči madjarski ali nemški. Razentega se madjarskim državljanom dovoljuje, da izpite in celo maturo polagajo v madjarskem jeziku.

* **Bolgarija.** Ker je vlada odpustila 71 srednješolskih profesorjev in ljudskošolskih učiteljev, ki so se izrekli v prilog discipliniranim vseučilišnim profesorjem, je začelo med učitelstvom opasno vreti. Učitelji, ki so večinoma socialisti, prirede prihodnjo nedeljo velik protestni shod proti vladi. K shodu je povabljen učitelstvo iz vse knježevine. Bati se je velikih demonstracij. — Ker se dijaki branijo, poslušati predavanja za vseučilišne profesorje imenovanih gimnazijskih profesorjev, izkuša vlada kakih 200 dijakov pridobiti za predavanja s tem, da jim ponuja službe v državnih pisarnicah in drugih uradih. Na drugi strani pa se govori, da bodo gimnazijski profesorji zaradi štrajka dijakov demisionirali.

* **Srbija.** Sestal se je srbski cerkveni kongres v izredno sejo, na kateri se je vzelo na znanje smrt patrijarha Brankovića. Škof Zmenjanović, ki je sejo sklical, je pooblaščen od kongresnega odbora, da provizorično prevzame vodstvo patrijarhata, zaradi česar je njegovim namestnikom v onšeški škofiji imenovan beočinski menih Dimitrije Branković. — **Nov tiskovni zakon v Srbiji.** Iz Beograda poročajo: Ker nekateri listi še vedno zasledujejo antidinastično smer, je ministrstvo za notranje stvari izdelalo nov tiskovni zakon, ki ima omejiti agitacijo proti kralju in kraljevi rodovini.

Vestnik.

Učiteljstvo ljubljanske okolice naj se zbere dne 2. septembra ob 10. uri v „Narodnem domu“ k prijateljskemu sestanku. Gregorin.

1897 — 1907. Vsem tovarišem naznanjam še enkrat, da se, obhajajoč svojo desetletnico, snidemo za čas Zaveznega zborovanja v Radovljici dne 24. t. m. Emil Adamič.

Nadzornik Dreflak, ki se je eno leto mirneje vedel, nastopa zopet napram učiteljstvu, posebno mlajšemu, s svojo odurno, ošabno in brezsrčno sirovostjo. O tem ob priliki več.

Vzorna pravila za izobraževalna društva je založilo ljudsko izobraževalno društvo „Akademija“ v Ljubljani. Ob ustanavljanju novih izobraževalnih organizacij mnogokrat dela sestava pravil in njih petkratni prepis take teškoče, da se zavleče ustanovitev kar za več mesecev, ko že gine veselje do društva. Da pomore vsem onim, ki hočejo ustanoviti novih izobraževalnih društev (čitalic, delavskih, kmetskih izobraževalnih in bralnih društev), je založila „Akademija“ vzorna pravila, v kateri je treba le še vpisati ime in sedež društva, jih kolektivati in vposlati z naznanjajočo prošnjo na vlado. Petero izvodov je dobiti franco pri ljudsko-izobraževalnem društvu „Akademija“ v Ljubljani, če se ji v naprej pošlje 50 v ali v denarju ali v znamkah.

S Štajerskega nam pišejo: Izredne in draginjske doklade so se nakazale nekaterim učiteljem in učiteljicam. Ni se oziralo na obiteljske razmere. Ako ima učitelj šest ali več otrok, a nad 1800 K ni dobil nič. Ako je učitelj imovit posestnik ter sploh v najugodnejših gmotnih razmerah, a nima 1800 K plače, je dobil doklado. A grozna, vnebovpijoča krivica se je zgodila provizoričnim učiteljem in učiteljicam. Ako ima tudi drugo izkušnjo, a še ni definitivno nameščen, ne dobi nič. Navadno se mlajšim učiteljem izroče višji razredi, tudi poldnevni pouk brez prostega četrtka, razen tega pa še petje in telovadba v drugih razredih, torej več dela in truda kot drugi, a doklade — nič! Ali mislijo v Gradcu, da provizorični učitelji manj hrane potrebujejo nego definitivni? Ali dobijo morda provizorični cenejo hrano nego stalni? — Pri razdelitvi zadnjih doklad se je zakrivil vnebovpijoč greh!

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni je v svoji seji dne 17. aprila 1907 razpisal tekmovalnim potom dve darili (450 K in 250 K) za napravo najlepšega načrta za meščansko šolsko poslopje v Postojni. Vpričo tega razpisa se je vložilo 14 konkurenčnih načrtov, in sicer: 1. geslo: trikot v krogu, obsegajoč 7 načrtov in 1 poročilo; 2. geslo: Der Jugend 16, obsegajoč 1 načrt in 1 poročilo; 3. geslo: Süd-Ost, obsegajoč 7 načrtov in 1 poročilo; 4. geslo: Jugend, obsegajoč 6 načrtov in 1 poročilo; 5. geslo: Postojna, obsegajoč 6 načrtov in 1 poročilo; 6. geslo: Tusche, obsegajoč 10 načrtov in 1 poročilo; 7. geslo: Birnbaumerwald, obsegajoč 5 načrtov in 1 poročilo; 8. geslo: Klima, obsegajoč 6 načrtov brez poročila; 9. geslo: O. H., obsegajoč 4 načrte in 1 poročilo; 10. geslo: Nanos, obsegajoč 2 načrta brez poročila; 11. geslo: Emona, obsegajoč 4 načrte brez poročila; 12. geslo: Jugendheil, obsegajoč 8 načrtov in 1 poročilo; 13. geslo: Juni, obsegajoč 4 načrte in 1 poročilo; 14. geslo: slovenski grb, obsegajoč 5 načrtov in 1 poročilo. Presojevalna komisija v katero so bili poklicani gg. Anton Klinar, dež. stavbni svetnik (predsednik); Ivan Böltz, c. kr. stavbni svetnik; Ivan Duffe, mestni stavbni svetnik; vsi iz Ljubljane; Josip Brinar, ravnatelj meščanske šole v Postojni in Anton Skala, šolski vodja v Vipavi, je te načrte pregledala dne 17. julija in dne 5. avgusta 1907 v Ljubljani v prostorih deželnega stavbnega urada, kjer so bili presojevalcem na pregled razstavljeni. — V seji dne 6. avgusta 1907 so vsi zbrani presojevalci skupno še enkrat pregledali načrte ter so pri prvem presojevalnem pregledu izločili za prisojo razpisanih daril osem projektov; pri drugem presojevalnem pregledu pa še dva. — Izločeni projekti imajo več pomanjkljivosti; nekateri so tako prirejeni, da stanovanj ravnatelja in šol. sluge ni mogoče izolirati, da so geografski kabineti le skozi učno sobo dostopni, da so telovadnice slabo situirane; drugi pa tako, da so učne sobe zaradi prevelike globočine neugodne, da imajo premalo stranišč, ali da je stranišče šol. sluge obrnjeno proti ulici. Pri enem projektu sega poslopje celo čez stavbno črto. Tudi se izloči projekt, ki je glede na glavne šol. prostore in fasade dobro rešen, nezadosten pa je glede na stanovanje ravnatelja in sluge. Vhod v ta stanovanja drži s privatne ulice, vstop v sobo pa skozi kuhinjo. Predsoba nima oken in je tedaj popolnoma temna. — Končno se še izloči prostoročno risani projekt, ki je sicer po-

voljno izdelan, a ima sobe v stanovanju ravnatelja premajhne. Fasade so predrage in za postojnske razmere, neizvedljive. — Pri končnem posvetovanju o ostalih 4 projektih prizna komisija prvo darilo v znesku 450 K projekta št. 10 z geslom „Nanos“; drugo v znesku 250 K pa projektu št. 3 z geslom „Süd-Ost“. V nakup se priporoča projekt št. 4. z geslom „Jugend“. Pohvalno se omeni projekt št. 12 z geslom „Jugendheil“. Na to se odpreta zavitka premovalnih projektov in se konstatuje, da je projektant načrta št. 10 z geslom „Nanos“ arhitekt g. Josip Costaperaria v Trstu. Projektant načrta št. 3 z geslom „Süd-Ost“ pa g. Makso Sbrizzai, vodja kranjske stavbinske družbe v Ljubljani. S.

Društvo „Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks“ ima svoje 6. redno glavno zborovanje dne 11. septembra t. l. ob 5. uri popoldne v Ferdinandeju (risarska dvorana) v Gradcu. Samostalne predloge je treba vposlati do 7. septembra.

„Dom in Svet“ ima v zadnji številki sliko pokojnega Ivana Tomšiča, a pod njo je zapisano ime Ljudevita Tomšiča, Ivanovega brata. Opozarjamo na to napako. Podoba Ljudevita je ob njegovi smrti priobčil „Zvonček“.

Kongres espirantistov. V Cambridgu na Angleškem se vrši kongres espirantistov (pristašev novega umetnega jezika). Na kongres je prišlo iz raznih dežel 160 zastopnikov.

Zahvala. Srčno zahvalo izrekam tem potom slavnemu društvu „Jubilejska samopomoč“ za podporo v znesku po 434 K, kateri znesek se mi je po smrti mojega očeta Franca Böheima takoj izplačal. Sv. Lenart v slov. gor., dne 15. avgusta 1907.

Ana Sirk-Böheim.

Zahvala. Srčno zahvalo izrekam tem potom slavnemu društvu „Samopomoč učiteljev v Gaishornu“ za podporo v znesku 1420 K, kateri znesek se mi je po smrti mojega očeta Franca Böheima takoj izplačal. Sv. Lenart v slov. gor., dne 15. avgusta 1907.

Ana Sirk-Böheim.

Pogoji za sprejem v deško meščansko šolo v Krškem in z njo združeni enoletni tečaj: V prvi razred se sprejemajo tisti učenci, ki dokažejo s šolskim naznanilom, da so z zadostnim uspehom hodili v peti letnik katerekoli javne ljudske šole ali zasebne ljudske šole s pravico javnosti. Učenci, ki se ne morejo izkazati s takim šolskim naznanilom, ki so pa dopolnili 11. leto starosti, ali ga dopolnijo najkasneje v šestih mesecih po koncu prejšnjega šolskega leta, morajo za sprejem v prvi razred na tej šoli opraviti sprejemno preizkušnjo. Za sprejem v kak višji razred je potrebna primerna starost in dokaz zadostne predizobrazbe. To je dokazati z izpričevalom kake javne meščanske šole ali zasebne meščanske šole s pravico javnosti ali s sprejemno preizkušnjo, opravljeno na tej šoli. V enoletni učni tečaj se sprejemajo učenci, ki so odrasli šolski obveznosti, ki se izkažejo z odpustnico meščanske šole in dokažejo v jezikovnem pouku toliko predizobrazbo, kolikor se zahteva za slovenski, nemški in francoski jezik na meščanski šoli v Krškem. —

Knjižnica v Št. Juriju ob j. ž. je dobila v dar sledeče nevezane letnike „Ljubljanskega Zvona“ v posameznih številkah, ki so pa, žal, nepopolni: pri letniku 1889 manjkajo zvezki 7, 8, 9, 10, pri letniku 1890 manjkajo zvezki 10, 12, pri letniku 1891 3, 11, pri letniku 1892 12, pri letniku 1894 1, 8, pri letniku 1895 6, 7, 8, 10, 12, pri letniku 1896 3, 11, 12. Knjižnica se je že obrnila do uredništva „Zvona“, do knjigarn Schwentner, Kleinmayr, Bonač, a manjkajočih številki ni mogla dozdati dobiti. Obrača se naposled do zasebnih rodoljubov ter prosi vse tiste, ki bi utegnili imeti morebiti tudi nepopolne letnike iz omenjenih let, da posamezne številke ali pa ves dotični letnik blagovolijo prodati omenjeni knjižnici.

Izlet v Savinske planine! Na od več strani mi došla vprašanja javljam, da naredi „Konjiško učiteljsko društvo“ od 1. do 5. septembra izlet v Savinske planine. Posetili bomo tudi „Planinski sejm“ pri Sv. Frančišku Ksaveriju. Da pridemo pravočasno tja, se odpeljemo iz Celja dne 1. septembra ob 12:38 s savinskim vlakom. Na postajo „Rečiška vas“ pride po nas „sejmarski omnibus“, ki nas bo baje s hitrostjo bliskovega vlaka zanesel na kraj veselja. Prihodnje dni bomo potovali pod vodstvom tovarišev-turistov gornjegrajskega okraja, ki so drage volje prevzeli vodstvo, v dveh oddelkih po naši Švici, in sicer po sledečem načrtu:

I. „Hochturisten“

II. „Talbulmerji“ ali „Halbtouristen“

1. dan: Sv. Frančišek, ozir. Gornjigrad — Ljubno — Luče skupno, tudi z vozovi možno.

Kocbekova koč, 9 1/2 ure Solčava-Piskernik v Log. dol., 7 ur.

2. dan: Kocbek. koč-Ojstrica-Skarje - Planjava - Kamniška koč, 6 ur. Popoldne izlet na Brano in nazaj na Kamn. sedlo

Prenočevanje v Kamniški koči.

3. dan: Kamniška koč-Turska gora-Skuta-Mlinarsko sedlo-češka koč-Jezersko, 9 ur. Kamniška koč-Okrešelj-Savinsko sedlo-Žrelo-Češka koč-Jezersko, 6 ur.

4., ozir. 5. dan: Jezersko-Kokrška dolina-Kranj (Kranjsko) ali pa: Jezersko (Ober-Seeland) - čez Jezerski vrh (drž. cesta) skozi Belo (Bad Vellach v Železno Kapljo-Sinča vas (Kuhnsdorf)-Celovec (vojaške vaje!) in po koroški progi domov. Cenjeni tovariši in tovarišice! Kdor misli v letošnjih počitnicah poleteti v Sav. planine, naj uredi stvar tako, da se udeleži našega skupnega izleta. Več nas bo, lepše bo! Tedaj: „Le vkup, le vkup uboga gmajna!“

Čadramlje, dne 15. avgusta 1907.

A. Brumen.

Listnica uredništva.

Č. J.: Nekrolog L. Tribnika priobčimo prihodnjič. — Za danes smo ga prejeli prepozno.

Izkaz prispevkov za Malenška-Velkega nagrobni spomenik:

Darovali so: I. Šolski okoliš čadramski. Občina Oplotnica. Nabrali so gg.: Jonke Fr. ml. v Oplotnici, 100 K; Sparovic Franc v Brezju 970 K; Kvas Simon v Koritnem, 930 K; Obrul Anton v Čadramu, 850 K; Steinacher Korel v Markečici, 640 K; Golčer Franc v Malahorni, 280 K; Občina Okoško: nabiratelj g. Leskovar Alojzij, 1154 K; Krajni šolski svet Čadram 30 K. — II. Zunanji darovalci: gospa Skaza Matilda, učiteljova soproga v Velenju, 30 K; pri zborovanju „Konjiškega učit. društva se je nabralo 16 K; g. Kovačič J., učitelj pri Sv. Trojici v Slov. goricah, 10 K; cenj. učiteljstvo slov. šole v Vitanju, 6 K; g. Koser Rudolf, učitelj v Vitanju, še posebej 5 K; g. Zdolšek Ivan, nadučitelj v pokoju v Celju, 4 K; g. prof. Koprivnik Ivan v Mariboru 2 K; g. Serajnik Lovro, nadučitelj v pokoju v Konjicah 2 K; g. Presker Jožef, trgovec v Zrečah, 2 K; gđc. Kralj Marija, zač. vpok. učiteljica v Slov. Bistrici, 2 K; g. Javornik Franc, rudar v Veitschu 1 K. Skupaj 25824 K. Vsem cenjenim darovalcem: Srčna hvala! — Zaedno naznanjam, da se vrši slovesno odkritje in blagoslovljenje spomenika v nedeljo, dne 25. avgusta t. l., in sicer ob treh popoldne. Sosedni cenj. tovariši in tovarišice ter prijatelji šole in učiteljstva se k udeležbi vljudno vabijo; tuokrajno učiteljstvo pa polnoštevilno pričakuje. Anton Brumen.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 2190. Kranjsko. (107) 1

Na šestrazrednici v Dobropoljah se razpisujeta 2 učni mesti v stalno nameščenje z dostavkom, da imajo moški prosilci prednost.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom semkaj ulagajo do 10. septembra t. l.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju, dne 15. avgusta 1907.

Št. 1124. 106 (1)

Učiteljska in voditeljska služba s postavnimi prejemki na enorazrednici na Dobravi pri Kropi, ki je bila že razpisana dne 25. februarja 1907. št. 295. se znova razpisuje, in sicer se namesti le moška učna oseba za stalno ter z dostavkom, da veljajo one prošnje, ki so bile že vložene, tudi za ta razpis.

Prošnje, ki so zadostno opremljene, naj se pošiljajo po predpisani oblasti do 5. septembra 1907 podpisane c. kr. okrajnemu šolskemu svetu.

Prosilci, ki še ne službujejo stalno na kranjskih javnih ljudskih šolah, morajo dokazati z državno-zdravniškim izpričevalom, da imajo vso sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Radovljici, dne 31. julija 1907.

Št. 580. Štajersko. (108) 1

Na petrazredni ljudski šoli pri Sv. Lenartu v Slov. gor. se bo do jeseni 1907. l. namestila učiteljska služba z dohodki po drugem krajnem razredu, in sicer stalno.

Prosilci za to mesto naj vložijo svoje prošnje z izpričevalom usposobljenosti iz obeh deželnih jezikov ter pri prvem stalnem nameščenju tudi z domovnico opremljene, predpisanim potom pri krajnem šolskem svetu pri Sv. Lenartu v Slov. gor. do dne 15. septembra 1907.

Okrajni šolski svet Sv. Lenart v Slov. gor., dne 9. avgusta 1907.

Št. 1978.

Goriško.

(110) 1

V šolskem okraju goriške okolice se razpisujejo v definitivno nameščenje: 1) mesto nadučitelja na štirirazrednici v Rihembergu in na dvorazrednicah v Černičah in Ročinju;

2) mesto učitelja voditelja na ednorazrednicah v Dol. Branici, v Dolu pri Opatjemselu, Kalu, Ligu, Lokovecu na Lokvah, v Lomu, pri Muroveih, na Otlici in Zapotku;

3) mesto potovalnega učitelja za Banjšice-Vrh pri Kanalu, Podlako-Dol. Lokovec, Srednje-Kambreško, in Vrata-Gor. Lokovec;

4) mesto učitelja na štirirazrednicah v Dornbergu in Podgori na trirazrednicah v Ajdovščini, St. Andrežu, Mirnu in Vrtojbi in na dvorazrednici v Čepovanu;

5) mesto učiteljice na štirirazrednici v Rihembergu, na trirazrednici v Ajdovščini, na dvorazrednicah v Bukovci, St. Ferjanu in Ročinju.

S temi službami spojeni prejemki so določeni v postavi z dne 14. januarja 1906, dež. zak. št. 10. Potovalni učitelj za Banjšice-Vrh dobiva potnino letnih 300 K, drugi trije pa letnih 260 K.

Prosilci in prosilke za katero teh mest, naj vložijo z vsemi izpričevali imenovanimi dekreti in z dekreti o podeljenih petletnih opremljene prošnje najpozneje do vstetega 4. septembra t. l. uradnim potom pri podpisnem okrajnem šolskem svetu.

Prepozno došle ali v gornjem reku nepopolno opremljene prošnje se ne bodo upoštevale.

C. kr. okrajni šolski svet v Gorici, dne 10. avgusta 1907.

Janja Miklavčič, učiteljica v Kranju, naznanja prebridko vest, da ji je predraga mamica

Uršula Miklavčič

danes ob pol 3. uri popoldne, po dolgi in mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti za umirajoče, v starosti 77. let, mirno zaspala v Gospodu.

Pogreb je bil dne 21. avgusta ob 4. uri popoldne.

Preblago pokojnico priporočam v blag spomin in molitev.

Kranj, 19. avgusta 1907. (109) 1

Poskusite
in priporočite
≡ izdelke ≡

Vydrove tovarne hranil
v Pragi VIII. Cenovnik zastoj.

(19) 21

Na meščanski šoli v Krškem

in znjo združenem enoletnem tečaju

se začne šolsko leto

dne 16. septembra 1907. leta.

Vpisovanje se vrši dne 14. in 15. septembra 1907. l.

Učenci naj pridejo, ako le mogoče, v spremstvu svojih staršev ali njihovih namestnikov in naj prineso seboj zadnje šolsko izpričevalo (šolsko naznanilo) in krstni list.

Pogoje za sprejem je dobiti pri ravnateljstvu.

Ravnateljstvo meščanske šole v Krškem

dne 15. avgusta 1907.

(111) 3—1

Račun „Zaveze jugoslov. učit. društev“ 1. 1906.

Prejemki.

Denarni promet.

Izdatki.

		K	h	K	h			K	h	K	h
1.	Račun blagajne: Gotovina dne 31. dec. 1905	97	32	1.	Račun potnin: Upravni odbor	177	10		
2.	Račun društvenine: Vplačana za prejšnja leta	51	50				Vodstvo	90	—	267	10
	„ „ „ tekoče leto	477	45	528	95	2.	Račun nagrad: Predsedniku	120	—		
3.	Račun listov: „Popotnik“	600	—				Tajniku	120	—		
	„Zvonček“	403	09	1003	09		Blagajniku	100	—	340	—
						3.	Račun uprave			320	69
						4.	Račun zasebnih posojil: Dolg od 21/5 1904 K 300.—				
							4% obresti do 31/12				
							1906 „ 31·30	331	30		
							Dolg od 31/12 1905				
							pr. 600 K K 300.—				
							4% obresti do 31/12				
							1906 „ 24.—	324	—	655	30
						5.	Račun blagajne: Gotovina dne 31. dec. 1906			46	27
				1629	36					1629	36

Aktiva.

Bilanca.

Pasiva.

		K	h	K	h			K	h	K	h
1.	Račun blagajne: Gotovina dne 31. dec. 1906	46	27	1.	Račun zasebnih posojil: Dolg 31. dec. 1905	900	—		
2.	Račun hranilnih vlog: Delež hran. in pos. „Učit. konv.“	50	—				Odplačilo	600	—	300	—
	5% div. denda za l. 1906	2	50	52	50	2.	Račun glavnice: Čisto premoženje 31. dec. 1906.			1093	33
3.	Račun društvenine: Zaostala društvenina										
	prejšnjih let K 394.—										
	Predpisana z l. 1906 „ 618·85	1012	85								
	Plačana za l. 1905 K 51·50										
	„ „ „ 1906 „ 477·45										
	Odpis vsled neizter-										
	ljivosti „ 291·50	820	45	192	40						
4.	Račun listov: „Zvonček“.										
	Prebitek 1905 K 727·36										
	Plačano 1906 403·09										
	Izguba 1906 162·88 „ 565·97	161	39								
	„Popotnik“.										
	Prebitek 1906 K 620·93										
	Primanjkljaj 1905 „ 180·23	440	70								
	„Učit. Tovariš“.										
	Dolg koncem 1905 K 1282·56										
	Odpis vsled izgube										
	1906 K 782·49	500	07	1102	16						
				1393	33					1393	33

Kranj, dne 31. decembra 1906.

L. Jelenc,
predsednik „Zaveze“.Fr. Luznar,
blagajnik.

Pregledali in našli v redu:

Fr. Rojina.

Janja Miklavčič.

Vilibald Rus.

Na Primskovem, dne 25. julija 1907.

Račun „Učit. Tovariša“ za l. 1906.

Prejemki.

Denarni promet.

Izdatki.

		K	h	K	h			K	h	K	h
1.	Račun naročnine:					1.	Račun tiskarne:				
	Plačano za l. 1902	23	—				Za tisk „Tovariša“			2300	—
	„ „ „ 1903	121	—			2.	Račun nagrad:				
	„ „ „ 1904	266	—				Uredniku, odgovornemu uredniku, upravniku, korektorju			1082	—
	„ „ „ 1905	900	—			3.	Račun pošte:				
	„ „ „ 1906	3864	21	5174	21		Časopisne znamke za 52 štev.			1030	—
2.	Račun inseratov:					4.	Račun uredn. in upravnštva:				
	Plačani inserati			304	98		Znamke in papir			192	—
3.	Račun obresti:					5.	Račun poštnih hranilnice:				
	V poštne hranilnici dvignjene obresti			3	83		Manipul. in prov. pristojbine			38	14
						6.	Račun blagajne:				
							Gotovina dne 31. dec. 1906			840	88
				5483	02					5483	02

Aktiva.

Bilanca.

Pasiva.

		K	h	K	h			K	h	K	h
1.	Račun blagajne:					1.	Račun tiskarne:				
	Gotovina dne 31. dec. 1906			840	88		Za tisk „Tovariša“			5860	95
2.	Račun hranilnic:					2.	Račun nagrad:				
	Vloga v mestni hranilnici	32	—				Odgovornemu uredniku			40	—
	„ „ učitelj. „	30	—			3.	Račun „Zavezine“ uprave:				
	„ „ poštne „	200	—	262	—		Dolg „Zavezi“ koncem l. 1905	1282	56		
3.	Račun knjižnih terjatev:						Odpis vsled izgube l. 1906	782	49	500	07
	Zaostala naročnina za l. 1903										
	K 1470—										
	Odpis 90% . . . „ 1323—	147	—								
	Zaostala naročnina za l. 1904										
	K 1703—										
	Odpis 80% . . . „ 1362:40	340	60								
	Zaostala naročnina za l. 1905										
	K 3295—										
	Odpis 50% . . . „ 1647:50	1647	50								
	Zaostala naročnina za l. 1906										
	K 3581—										
	Odpis 30% . . . „ 1074:30	2506	70	4641	80						
4.	Račun inseratov:										
	Neplačani inserati			645	—						
5.	Račun inventarja:										
	K 12:60										
	Odpis 10% . . . „ 1:26			11	34						
				6401	02					6401	02

Barje, 31. decembra 1906.

L. Jelenc,
predsednik „Zaveze“.

Fran Črnagoj,
upravnik.

Pregledali in v redu našli:

Fr. Rojina.

Janja Miklavčič.

Vilibald Rus.

Na Primskovem, dne 25. julija 1907.

Ustanovljeno 1842.

Električna sila.

Telefon 154.

BRATA EBERL

(8) 52—33 tovarna oljnatih barv, laka in firneža
v Ljubljani, Miklošičeve ulice šte. 6

nasproti hotela „Union“

priporočata gg. šolskim vodjem in učiteljem v mestu in na deželi
njiju priznana najboljši, črni, medli

lak za šolske table.

G. ČADEŽ

Mestni trg št. 14
(poleg stare g. Urbančeve trgovine)
priporoča v veliki izberi

klobuke, cilindre in čepice;

tudi raznovrstno (1) 52—33

moško perilo, kravate itd.

po zmernih cenah.

Za gg. učitelje 10% popusta!

Ustanovljeno leta 1832.

Lak za šolske table

črn in medel,

olje proti prahu

priznано najboljše

prodaja (16) 50—31

ADOLF HAUPTMANN

prva kranjska tovarna oljnatih barv, firneža, laka
in steklarskega kleja

v Ljubljani.

Iustrovani ceniki zastoj in poštnine prosto.

F. P. Vidic & Komp. Ljubljana

opekarna in zaloga peči

ponudijo vsako poljubno množino patentiranih

zarezanih strešnikov

Sistem „Marzola“ (Strangalziegel) Sistem „Marzola“

Barve: a) rdeči naravno žgani, b) črno impregnirani.

Najličnejše, najcenejše in najpriprostejše strešno
kritje.

Vsak strešnik se zamore na late pribiti ali pa z žico privezati, kar je gotovo velike važnosti za kraje, ki trpe po močnem vetru in burji.

Takojšnja in najzanesljivejša postrežba.

(36) 30—25

Sprejmejo se zastopniki.

